

Posudek diplomové práce Jana Duška

Postava svatého Prokopa v historiografických a hagiografických textech 16. a 17. století

Diplomová práce Jana Duška se zabývá detailní komparací raněnovověkých textů (historiografických i legendistických) věnovaných svatému Prokopovi, a to jazykově českých i latinských. Porovnává je jak mezi sebou, tak i se středověkými svatoprokopskými legendami. Srovnání je velice podrobné a pečlivé, zahrnuje např. i drobné formulační rozdíly mezi různými vydáními téhož díla, a je doloženo hojnými citacemi pramenů a odkazy na sekundární literaturu.

Práci považuji za poměrně dobře vymezenou i zpracovanou. Oceňuji zejména autorovu pečlivou práci s prameny, systematickostí a důsledností, se kterou dokumentuje rozdíly mezi nimi, poukazuje na shody i přímé inspirační zdroje. Pokud by chtěl autor na tématu dále pracovat, možná by ho mohl ještě zajímat tisk *Jiskra slávy svato-prokopské* Bedřicha Bridela z r. 1699 s latinskými rukopisnými poznámkami, opravami a doplňky P. Valentina Weidnera z počátku 18. století, uložený v muzeu v České Lípě pod sign. RK-36 a podrobněji popsáný v *Repertoriu rukopisů 17. a 18. století z muzejních sbírek v Čechách I/1* pod č. 227/36.

K práci mám ale i určité výhrady:

Práce se do značné míry omezuje na popis (shrnutí obsahu) jednotlivých děl a vyhledávání vzájemných inspiračních vazeb (autory přiznaných i nepřiznaných). Interpretační složka je ale poměrně slabá. Možná by autorovi pomohlo, kdyby postup po jednotlivých dílech zkusil zkombinovat s nějakým jiným organizačním principem, např. podle epizod, podle žánru díla, předpokládaného čtenáře apod. Přehled výskytu jednotlivých epizod v různých dílech je sice v podobě tabulek obsažen v příloze, není ale nijak komentován a interpretován, to je ponecháno na čtenáři. Přinejmenším závěr práce by myslím měl být pojat jinak než jen jako zestručněné zopakování totožných informací, které zazněly už v hlavní části práce; takhle jde spíše o hodně rozsáhlý abstrakt (s. 108-122), který by sice byl přínosný jako samostatný článek, čtenáři celé práce ale nepřináší nic nového a není mnoho důvodů, proč ho číst – snad jen kvůli jeho úplnému závěru na s. 120-122, kde se shrnuje vztah středověkých a raněnovověkých svatoprokopských textů, který v hlavní části práce takto souvisle popsán není. Bohužel, i tady jde více méně jen o popis, nikoli o interpretaci zjištěných rozdílů. V práci mi tak nejvíce chybí jednak teoreticko-metodologická kapitola (práce má pouze úvod, který stručně shrnuje dosavadní literaturu a nastiňuje obsah následujícího textu) a jednak kapitola či kapitoly, kde by byly zjištěné rozdíly (např. mezi středověkými a raněnovověkými svatoprokopskými texty) nějak interpretovány, ať už z hlediska proměn mentalit, žánrových posunů, proměny chápání funkce literatury, změny předpokládaného adresáta apod.

Práce je poměrně rozsáhlá, v některých případech by ale myslím bylo možné nebo i vhodné být o něco stručnější. Například ve většině kapitol věnovaných jednotlivým dílům je nejprve podrobně parafrázován (a částečně citován) text příslušné pasáže o sv. Prokopovi, poté je jeho obsah ještě jednou shrnut a nakonec jsou vyjmenovány motivy, které se v tomto díle nenacházejí. Je pravda, že čtenář nemá šanci ztratit přehled, na druhou stranu při několikanásobném opakování už si natolik dobře pamatuje, co všechno by v daném znění legendy mohlo být, že je opakování výčtu těchto epizod trochu nadbytečné. Tím, že popis událostí v textech je obvykle jak citován nebo parafrázován, tak ještě shrnut (někdy po citaci, někdy jako úvod před ní), je čtenář občas spíše zmaten, protože ne vždy je hned na první pohled zřejmé, jestli jde o opakovaný popis téže události (např. zázraku), nebo popis události další, podobné. Domnívám se, že větší stručnost by v tomto případě text spíše zpřehlednila, než ochudila. Navíc jsou, jak už bylo řečeno, obsahy jednotlivých děl znovu stručněji shrnuty v závěru práce.

Autor nikde v práci neuvádí, zda transkripce pramenů novodobě nevydaných je jeho, a pokud ano, jaká transkripční pravidla používal. Domnívám se, že by práce v každém případě měla obsahovat alespoň stručnou transkripční poznámku (pro češtinu i pro latinu). Názvy starých tisků bych doporučovala v závěrečném seznamu literatury uvádět transliterovaně, aby je příp. bylo možno snadno vyhledat v elektronických zdrojích.

Zejména na začátku práce najdeme některé formulační neobratnosti, např. „Stejně jako kníže je zde poslušen církevní moci, diecéznímu biskupu.“ (s. 21; alespoň pro mne je standardní vazba *být poslušen čeho, nikoli čemu*).; „Dále kníže v klatbě hrozí tomu, kdo by se chtěl protivit dobré vůli knížete...“ (tamtéž; u substantiva *kníže* jde v obou případech o tutéž osobu, navíc kníže není v klatbě, ale uvaluje kletbu na případné zloděje). Občas není jasná reference užitých zájmen nebo identita nevyjádřeného podmětu („Dále se pokračuje setkáním knížete Oldřicha na lovu s Prokopem, jenž mu dal pít vodu, která se po požehnání proměnila ve víno, s jehož [vína?] pomocí Prokop postavil na Sázavě kostel zasvěcený Panně Marii a sv. Janu Křtiteli.“, s. 47; „Zmiňuje se také o tom, že se světec po své smrti zjevil v Římě papeži Inocenci III., aby ho svatořečil,...“ kdo koho?, s. 45). Občas najdeme i zbytečné opakování slov („Jak zjišťujeme, kronika Martina Kuthena *Kronika o založení země české*...“, s. 16; „...že by se světec ve snu Sulislavovi a Dobromile ve snu zjevil...“, s. 31). I když chápu formulační obtíže při opakovaném popisování týchž dějů, přece jen bych se asi vyhnula některým expresivnějším výrazům („Obětování nadačních listin na oltáři Panny Marie v kostele Panny Marie se zúčastnil i biskup Šebíř, který si při řeči knížete popláče. Sám biskup dlouze neřeční,...“, s. 22).

Po formální stránce je text vypracován pečlivě, přesto v něm nechybějí i určité pravopisné nedostatky, zejména v psaní interpunkce (čárky chybějící i přebývající, např. „...které jak autor zdůrazňuje, tehdy bylo možné v Čechách získat pouze od kněží,...“, „...v níž se Prokop byl proti své vůli stává kanovníkem na Vyšehradě“, s. 26; „Tehdy jej Prokop občerstvil vodou, která se po požehnání, proměnila ve víno.“, s. 44). Občas narazíme i na překlepy („kteří žijí spořádaný životem“, s. 13), jak v autorském textu, tak v citátech, jejich míra ale nijak nepřesahuje únosnou mez. Zvláštní (a pro čtenáře spíš matoucí než přínosné) mi připadá při citaci starých tisků parafrázování názvu tiskárny („jesuitská tiskárna, jesuitská kolej“) místo přesného uvedení toho, jak je v daném tisku označena.

Práce Jana Duška i přes uvedené výhrady bez problémů splňuje požadavky kladené na diplomové práce. Proto ji doporučuji jako podklad k obhajobě a navrhuji ji hodnotit známkou *velmi dobře*.

V Praze 18. června 2014

Mgr. Alena A. Fidlerová, Ph.D.